

**Република Србија
ВРХОВНИ КАСАЦИОНИ СУД**

**Рев 262/2017
12.10.2017. године
Београд**

У ИМЕ НАРОДА

Врховни касациони суд у већу састављеном од судија: Весне Поповић, председника већа, Лидије Ђукић и Божидара Вујичића, чланова већа, у правној ствари тужиле АА из ..., чији је пуномоћник Немања Марковић, адвокат из ..., против тужене Републике Србије, коју заступа Државно правобранилаштво РС и туженог Града Панчева, кога заступа Јавно правобранилаштво града Панчева, ради утврђења и по противтужби тужиоца Града Панчева против тужене АА из ..., ради ништавости уговора о доживотном издржавању, одлучујући о ревизији туженог Града Панчева изјављеној против пресуде Апелационог суда у Београду Гж 401/15 од 21.10.2016. године, у седници одржаној 12.10.2017. године, донео је

ПРЕСУДУ

ОДБИЈА СЕ, као неоснована, ревизија туженог Града Панчева изјављена против пресуде Апелационог суда у Београду Гж 401/15 од 21.10.2016. године.

Образложење

Пресудом Основног суда у Панчеву П 146/14 од 08.05.2014. године, ставом првим изреке одбијен је тужбени захтев којим је тужила тражила да се утврди да је сада пок.ББ, рођена ББ1, на основу уговора о доживотном издржавању стекла право својине на непокретности уписаној у ЗКУЛ ... и ..., КО ... и то: кући сазиданој на парцели топ.бр. ... са правом коришћења парцеле топ.бр. ..., двориште и врт у селу од 11,19 ари, што су тужени дужни признати и трпети да се пок. ББ, рођена ББ1 упише као искључиви власник и корисник предметних непокретности, само на основу ове пресуде, њеним непосредним спровођењем у земљишне књиге. Ставом другим изреке усвојен је противтужбени захтев туженог Града Панчева, па је утврђено да је ништав Уговор о доживотном издржавању закључен између сада пок. ВВ, бивше из ..., као примаоца издржавања и сада пок. ББ, рођене ББ1, као даваоца издржавања, који је 09.06.1986. године оверен од стране судије Општинског суда у Панчеву под бројем Р 526/86 . Ставом трећим изреке обавезана је тужила да туженом Граду Панчеву накнади трошкове парничног поступка од 100.500,00 динара.

Пресудом Апелационог суда у Београду Гж 401/15 од 21.10.2016. године, преиначена је првостепена пресуда, тако што је усвојен тужбени захтев и утврђено да је сада пок.ББ, рођена ББ1, на основу уговора о доживотном

издржавању, стекла право својине на непокретности уписаној у ЗКУЛ ... и ..., КО ... и то: кући сазиданој на парцели топ.бр. ... са правом коришћења парцеле топ.бр. ..., двориште и врт у селу од 11,19 ари, што су тужени дужни признати (став први изреке), а одбијен је противтужбени захтев којим је тужени Град Панчево тражио да се утврди да је ништав Уговор о доживотном издржавању закључен између сада пок. ВВ, бивше из ..., као примаоца издржавања и сада пок. ББ, рођене ББ1, као даваоца издржавања, који је 09.06.1986. године оверен од стране судије Општинског суда у Панчеву, под бројем Р 526/86 (став други изреке). Истом пресудом обавезани су тужени да тужили накнаде трошкове парничног поступка од 100.600,00 динара.

Против правноснажне пресуде донесене у другом степену, тужени Град Панчево је изјавио ревизију због погрешне примене материјалног права.

Врховни касациони суд је испитао побијану одлуку, применом члана 408. Закона о парничном поступку („Сл. гласник РС“ број 72/11 и 55/14), па је нашао да је ревизија неоснована.

У поступку није учињена битна повреда одредаба парничног поступка из члана 374. став 2. тачка 2. ЗПП, на коју ревизијски суд пази по службеној дужности, а ревизијом се не указује на друге повреде поступка, због којих се она може изјавити, применом члана 407. став 1. ЗПП.

Према чињеничном стању на коме је заснована побијана одлука, 09.06.1986. године пред судијом Општинског суда у Панчеву оверен је уговор о доживотном издржавању, под бројем Р 526/86, који је закључен између сада пок. ВВ, бивше из ..., као примаоца издржавања и мајке тужиле, сада пок. ББ, рођене ББ1, као даваоца издржавања, којим прималац издржавања за пружену услугу издржавања, на начин ближе регулисан уговором, даваоцу издржавања иза своје смрти оставља у искључиву својину непокретности уписане у ЗКУЛ ... и ..., КО ... и то кућу сазидану на парцели топ.бр. ... са правом коришћења парцеле топ.бр. ..., двориште и врт у селу од 11,19 ари. Прималац издржавања, ВВ, преминула је ...1988. године, а правноснажним решењем Општинског суда у Панчеву О 414/89 од 24.07.1989. године, утврђено је да њену заоставштину чине непокретности које су биле и предмет уговора о доживотном издржавању, уписане у ЗКУЛ ... и ..., КО ..., и које су додељене тада Општини Панчево, као универзалном сукцесору. Решењем Општинског суда у Панчеву Дн 1960/91 од 12.07.1991. године, на наведеним непокретностима дозвољен је упис права коришћења и права власништва у корист Општине Панчево. Мајка тужиле, ББ, преминула је ...2009. године.

На основу записника о главној расправи од 16.06.1987. године, у предмету П 1560/86, извештаја лекара специјалисте од 03.09.1987. године и упута за стационарно лечење ВВ у болницу у ..., од 04.09.1987. године, првостепени суд закључује да је прималац издржавања, ВВ, била нарушеног здравственог стања, дезоријентисана у простору и времену и склеротична, чиме су се стекли услови за утврђење ништавости закљученог уговора о доживотном издржавању, због чега ни имовина која је била предмет уговора, после смрти примаоца издржавања, није могла прећи на даваоца издржавања, применом члана 194. Закона о наслеђивању, па је из ових разлога одбио тужбени и усвојио противтужбени захтев.

Врховни касациони суд налази да је правилно побијаном одлуком другостепени суд преиначио првостепену одлуку и одбио противтужбени захтев Града Панчева, за утврђење ништавости уговора о доживотном издржавању, који је оверен пред судијом Општинског суда у Панчеву 09.06.1986. године, закључен између сада пок. ВВ, као примаоца издржавања и сада пок. ББ, као даваоца издржавања, а усвојио тужбени захтев и утврдио да је сада пок. ББ, на основу наведеног уговора постала власник односно корисник непокретности које су биле предмет уговора.

Сваки уговор закључен је када се уговорне стране сагласе о битним састојцима уговора (члан 26. ЗОО), што код уговора о доживотном издржавању подразумева врсту и начин извршења обавезе издржавања примаоца издржавања и пренос својине на покретним и непокретним стварима или пренос других права на даваоца издржавања, након смрти примаоца (члан 194. став 1. Закона о наслеђивању - „Сл. гласник РС“ број 46/95, који је у спорном периоду био на снази). Да би се постигла сагласност о битним елементима уговора, изјава воља уговорних страна мора бити слободна и озбиљна (члан 28. став 2. ЗОО), а да би неко лице слободно изразило своју вољу, поред изостанка мана воље (заблуда, принуда, претња и превара), мора бити и способно за расуђивање, односно мора бити свесно радњи које предузима и последица радњи преузетих уговором. Код уговора о доживотном издржавању не врши се само овера потписа уговорних страна, већ се ова врста уговора оверава пред судијом, што је у конкретном случају и учињено. Улога судије приликом овере је да поред утврђивања идентитета уговорних страна, исте упозори и на правне последице закључења овог уговора, али и да провери да ли су схватиле значај, садржај и последице уговора, а уговорне стране то могу (схватити), само ако су способне за расуђивање. Из наведеног произилази, како то основано закључује и другостепени суд, да се за оцену пуноважности уговора - способност за расуђивање било које уговорне стране може и мора ценити само у моменту закључења уговора.

У конкретном случају, првостепени суд налази да је уговор ништав јер прималац издржавања, ВВ, није била способна за расуђивање. Овакав закључак изводи на основу извештаја лекара и упута за њено стационарно лечење у ..., од 03.09. и 04.09.1987. године, као и записника у другом судском поступку, од 16.06.1987. године, којим је констатовано да се одустаје од саслушања ВВ, јер није оријентисана у простору и времену. Међутим, како су наведени догађаји датирани више од годину дана након закључења предметног уговора, то другостепени суд правилно налази да се ради о посредном закључивању о неспособности примаоца издржавања за расуђивање, те да је стручно мишљење лекара специјалиста једини валидан доказ на основу кога би суд могао поуздано утврдити њену способност или неспособност за расуђивање и то само у моменту или у време закључења уговора. Како тужени такав доказ није пружио суду, нити предложио извођење доказа којим би се ова чињеница утврдила на сигуран и поуздан начин, то другостепени суд, правилном применом правила о терету доказивања, налази да тужени Град Панчево није доказао да је закључени уговор о доживотном издржавању ништав, из разлога неспособности за расуђивање примаоца издржавања.

Правилно другостепени суд налази да нису били испуњени ни услови из члана 203. став 1. Закона о наслеђивању, за поништитај уговор о доживотном издржавању због недостатка алеаторности, без обзира на године старости примаоца издржавања у моменту закључења уговора (82 године), с обзиром да исход евентуално нарушеног здравственог стања и период живота који је преостео примаоцу издржавања, ни за једну уговорну страну није био изванстан, нити им је могао бити познат, при чему посебно треба имати у виду и да је од момента закључења уговора до смрти примаоца издржавања протекао период од две године. Имајући ово у виду, Врховни касациони суд налази да се ревизијом неосновано указује да је побијаном одлуком погрешно примењено материјално право када је утврђено да је неоснован противтужбени захтев за поништај уговора о доживотном издржавању и због недостатка алеаторности.

Имовина којом неко лице располаже уговором о доживотном издржавању, у моменту његове смрти не представља његову заоставштину, у смислу члана 1. став 2. Закона о наслеђивању, нити се то може утврдити у оставинском поступку без претходног поништаја или раскида тог уговора. Тачно је да прималац издржавања остаје власник имовине која је предмет уговора о доживотном издржавању, али она прелази на даваоца издржавања после смрти примаоца издржавања по самом уговору и у складу са одредбом члана 194. став 1. Закона. Имајући ово у виду, као и да је напред утврђено да не стоје разлози за утврђење ништавости или поништај предметног уговора о доживотном издржавању, то он и даље производи дејство, као правно ваљан правни посао и као такав представља основ даваоцу издржавања за стицање права на имовини која је била предмет уговора.

Тачни су наводи ревизије да се својина на непокретности стиче уписом у земљишне или друге јавне књиге. Међутим, само чињеница да Град Панчево јесте у земљишним књигама уписан као носилац права својине и права коришћења на спорној имовини, а која му је додељена, на основу оставинског решења, као универзалном сукцесору на заоставштини ВВ, иако та имовина у моменту њене смрти више није представљала њену заоставштину, јер је за живота њоме располагала уговором о доживотном издржавању (који уговор пре оставинског поступка није ни поништен ни раскинут), не може представљати разлог на основу кога би се даваоцу издржавања ускратило право које је стекао испуњењем своје уговорне обавезе преузете уговором о доживотном издржавању.

На овај начин, Врховни касациони суд налази да је правилно побијаном одлуком усвојен тужбени захтев и утврђено да је мајка тужиље, сада пок. ББ, постала власник куће сазидане на парцели топ.бр. ... са правом коришћења парцеле топ.бр. ..., двориште и врт у селу од 11,19 ари, уписаних у ЗКУЛ ... и ..., КО ..., на основу уговора о доживотном издржавању, који је у својству даваоца издржавања, закључила са примаоцем издржавања, сада пок. ВВ, који је оверен од стране судије Општинског суда у Панчеву, 09.06.1986.године под бројем Р 526/86.

Ревизијом се истиче и да је побијана одлука незаконита, јер другостепени суд није одлучио о тужбеном захтеву у целости, јер је пропустио да одлучи о делу којим је тужилца тражила да утврди да су тужени дужни трпети да се ББ, на основу ове пресуде упише као искључиви власник - корисник предметних непокретности. Међутим, поред чињенице да тужени Град Панчево нема правни

интерес да оспорава побијану пресуду у делу којим није одлучено о тужбеном захтеву, Врховни касациони суд налази да је овај пропуст суда без утицаја на њену законитост, с обзиром да правноснажна судска одлука представља извршну исправу и као таква, по самом закону, представља основ за укњижбу одлуком утврђеног права.

На основу изнетог, применом члана 414. ЗПП, Врховни касациони суд је одлучио као у изреци.

**Председник већа – судија
Весна Поповић,с.р.**

За тачност отправка
Управитељ писарнице
Марина Антонић